

Στη μέγγενη του Brexit και η Κύπρος

Οχυρωμένες οι τράπεζες, ερωτηματικό για ακίνητα και επιπτώσεις στον τουρισμό

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Κομμάτι από το μέλλον της Μεγάλης Βρετανίας για παραμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατάνε στα χέρια τους και Κύπριοι οι οποίοι διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Σύμφωνα με «τιτίβισμα» του Κύπριου πρέσβη στο Ηνωμένο Βασίλειο Ευριπίδη Ευρυβιάδη στο twitter, ανακοίνωσε ότι όλοι οι Κύπριοι της χώρας θα μπορούν να ψηφίσουν στο δημοψήφισμα για το Brexit στις 23 Ιουνίου.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου με τη σειρά της «τρέχει» να προειδοποιήσει για ένα πιθανό Brexit, ότι σε περίπτωση πιθανής αποχώρησης, ενδεχομένως να υπάρχει επίδραση στις χρηματοοικονομικές αγορές. Αναφέρει

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έστειλε να προειδοποιήσει τις ΚΕΠΠΕΥ.

ότι οι Κυπριακές Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών οι οποίες δραστηριοποιούνται στο ΗΒ, ή διατηρούν λογαριασμούς σε στερλίνα, ή προσφέρουν προϊόντα με αντικείμενο τη στερλίνα, καλούνται όπως παρακολουθούν στενά τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένες ή ενδέχεται να εκτεθούν αυτές και οι πελάτες τους, και όπου είναι απαραίτητο, να λαμβάνουν μέτρα για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων αυτών.

Τον κώδωνα του κινδύνου κρούει και ο διεθνής οίκος αξιολόγησης Fitch, προειδοποιώντας ότι μία έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. (Brexit) θα επιφέρει σοβαρές συνέπειες στις οικονομίες άλλων χωρών-μελών, αδύνατον, ταυτόχρονα, τους πολιτικούς κινδύνους. Πάντως, ο οίκος διευκρίνισε ότι ο αντικτυπος θα αποβεί σοβαρότερος για την Ε.Ε. παρά για την ίδια τη Βρετανία, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις διαχειριστών κεφαλαίων αρνητικές συνέπειες θα υπάρξουν και στα κρατικά ομόλογα των χωρών της περιφέρειας. Περισσότερο εκτεθειμένες ως οικονομίες είναι οι Ιρλανδία, Μάλτα, Βέλγιο, Ολλανδία, η Κύπρος το νησί μας και το Λουξεμβούργο. Σε αυτές οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών προς τη Βρετανία αντιστοιχούν στο σχεδόν 8% του ΑΕΠ τους.

Η «Κ» απάντησε σχετικό ερώτημα

σε οικονομολόγους σε σχέση με μια ενδεχόμενη έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου, και τις αλλαγές στο νησί της Αφροδίτης, τι μπορεί να σημαίνει, ποια είναι τα θετικά και τα αρνητικά.

Ανεπηρέαστες οι τράπεζες

Ο πρώην Γενικός Διευθυντής της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας και οικονομολόγος Μάριος Κληρίδης ερωτηθείς σχετικά αν θα επηρεάσει ένα ενδεχόμενο Brexit τις κυπριακές τράπεζες, εξέφρασε την άποψη ότι δεν θα τις επηρεάσει, σημειώνοντας ότι μόνο παλαιότερα θα υπήρχαν επιπτώσεις. «Θα υπάρχει ζήτημα για εμάς παλαιότερα που η Κύπρος είχε αγγλικές τράπεζες», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Από μία άλλη πτυχή όσον αφορά στην Τράπεζα Κύπρου στην Μεγάλη Βρετανία ανέφερε ότι το FSA την είχε κάνει Ring Fence λόγω της κρίσης, αφού ήθελε να μπορεί να σταθεί χωρίς εξάρτηση από την μητρική και έτσι σήμερα ούτε εκεί υπάρχει κίνδυνος, κατέληξε ο κ. Κληρίδης.

Εν συνέχεια ο κ. Κληρίδης ανέφερε ότι η στερλίνα δεν είναι πλέον σημαντικό νόμισμα για τις κυπριακές τράπεζες, υπενθυμίζοντας ότι οι περισσότερες συναλλαγές τους είναι σε ευρώ και δολάριο.

Ως πρόβλημα λοιπόν ο οικονομολόγος Μάριος Κληρίδης κατέδειξε τις έμμεσες συνέπειες ενός Brexit για τη νησί, όπως είναι η πτώση του τουριστικού ρεύματος από την Μ. Βρετανία. Δικαιολογώντας τη θέση του ανέφερε ότι η Αγγλία είναι μια μεγάλη αγορά από την οποία εάν δεν έρθουν τουρίστες μπορεί να έχουν προβλήματα τα ξενοδοχεία και γενικότερα ο συγκεκριμένος κλάδος.

Συνοψίζοντας τόνισε ότι άμεσες συνέπειες από ένα Brexit δεν θα υπάρξουν για τις τράπεζες.

Αρνητική η αβεβαιότητα

Την ανησυχία του για την πρόθεση της Τράπεζας Κύπρου να μπει στο χρηματιστήριο του Λονδίνου εξέφρασε ο καθηγητής της Διοικητικής Επιστήμης και Χρηματοοικονομικών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου Σταύρος Ζένιος. «Η αβεβαιότητα πρώτα από όλα είναι άσχημη για το επιχειρηματικό περιβάλλον και ένας σημαντικός αρνητικός αντίκτυπος είναι η αβεβαιότητα που προκαλούν οι συζητήσεις. Πιο πρακτικά έχουμε την μείωση της τιμής της στερ-

λίου του κόσμου, απαρτίζεται από 510 εκατ. άτομα.

Τρίτος λόγος είναι ότι μια χώρα μπορεί να μετατραπεί σε πολιτικό «νάνο» μεταξύ γιγάντων εάν αποφασίσει να εγκαταλείψει την Ε.Ε. Ακόμη και για τη Γερμανία, τονίζει η Die Welt, περιορίζεται δραματικά η σφαίρα επιρροής της στη διεθνή πολιτική οκνηψ. Με τα σημερινά δεδομένα των 28 κρατών-μελών, ο συνολικός αριθμός των πολιτών

Το σενάριο Brexit πλήττει το ευρώ

Το ενδεχόμενο απομάκρυνσης της Βρετανίας (Brexit) από τους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν απειλεί μόνο τις οικονομικές προοπτικές της ίδιας της χώρας, αλλά και το ευρώ. Το σχετικό δημοψήφισμα, στο πλαίσιο του οποίου θα κληθούν να αποφανθούν οι Βρετανοί και οι Βρετανίδες για το ζήτημα της συμμετοχής στην Ε.Ε., αναμένεται να διεξαχθεί στις 23 Ιουνίου. Αναλυτές επισήμουν πως οι επόμενοι δύο μήνες θα επηρεάσουν την κίνηση της στερλίνας από τη μια πλευρά και από την άλλη θα εξαλείψουν τη μεγαλύτερη άνοδο, την οποία σημείωσε το ευρώ μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια. Τα σχετικά αναφέρει η γερμανική τράπεζα Bayerische Landesbank (BayernLB), η οποία για δεύτερο τρίμηνο στη σειρά έχει προβλέψει με επιτυχία την ισοτιμία του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος προς άλλα μέγιστα νομίσματα, μεταξύ των οποίων το γιεν, η σουηδική κορώνα και το ελβετικό φράγκο. «Ο κίνδυνος δεν αφορά μόνο τη Βρετανία και τη στερλίνα, αλλά και το ευρώ», παρατηρεί ο Μάνουελ Αντερς, οικονομολόγος της. «Οι περισσότεροι ελπίζουμε πως θα παραμείνει στην Ε.Ε. η Βρετανία, αλλά κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος, όταν υπάρχουν παράγοντες -όπως οι τρομοκρατικές επιθέσεις και οι πρόσφυγες- που ήσυχως την κάνουν να αποχωρήσει». E-

Όλοι οι Κύπριοι που ζουν στο Η.Β. θα μπορούν να ψηφίσουν στο δημοψήφισμα.

λίνας. Αυτό επιδρά αρνητικά πάνω μας γιατί κάνει το τουριστικό μας προϊόν πιο ακριβό, η δυνατότητα των αγγλών να αγοράσουν περιουσιακά στοιχεία, κυρίως διαμερίσματα, στην Κύπρο αποδυναμώνεται», σημείωσε.

Ο κ. Ζένιος για την ανησυχία περί της Τράπεζας Κύπρου για να μπει στο χρηματιστήριο του Λονδίνου, συμπλήρωσε ότι είναι πολύ καλή κίνηση αυτή νοσημιάς ότι το χρηματιστήριο του Λονδίνου θα παραμείνει ισχυρό και τυχόν αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. θα δημιουργήσει πολλά ερωτηματικά.

Τέλος, το στοιχείο που ανέφερε και

είναι πολιτικής φύσεως, είναι ότι αναλυτές εκτιμούν ότι η Αγγλία θα έχει πολύ μειωμένη ισχύ διεθνώς, μειωμένη δυνατότητα επιρροής εκτός ΕΕ, και στην εξίσωση ισχύος στο κυπριακό αυτό ενισχύει τον τουρκικό παράγοντα.

Λιγότεροι Βρετανοί

Επικεντρωμένοι στις επιπτώσεις στον τουρισμό ήταν ο Οικονομολόγος του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου Μάριος Μαυρίδης. Χαρακτηριστικά ανέφερε ότι θα υπάρξει μείωση βρετανικών αφίξεων στην Κύπρο σε βραχυπρόθεσμη βάση πάντα. «Βραχυπρόθεσμα θα έχουμε μια υποτίμηση της στερλίνας η οποία θα επηρεάσει αρνητικά τον τουρισμό. Επίσης θα επηρεαστεί και η εξαγωγές της Κύπρου στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου σημειώθηκε είναι πολλές», συμπλήρωσε.

Τέλος ο κ. Μαυρίδης πρόσθεσε ότι θα επηρεαστούν και οι Κύπριοι φοιτητές στο Ηνωμένο Βασίλειο, διότι πλέον δεν δικαιούνται τα ευρωπαϊκά φοιτητικά δάνεια.

Η κτηματαγορά θα επηρεαστεί και αρνητικά και θετικά

Πώς θα επηρεάσει την Κύπρο ένα «BREXIT» στον τομέα των ακινήτων ερωτήθηκε ο Θωμάς Δημόπουλος, που είναι Λέκτορας στο τμήμα Εκτιμήσεων και Ανάπτυξης Ακινήτων του Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου. Όπως ανέφερε, απάντηση του θέματος θα πρέπει να αναζητηθεί κυρίως στην ισοτιμία ευρώ-στερλίνας.

«Η μεταβλητότητα του συναλλαγματικού ζεύγους ευρώ-βρετανική στερλίνα (EUR/GBP) φαίνεται πως θα συνεχίσει να είναι υψηλή εν όψει του δημοψηφίσματος περί της παραμονής ή μη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση στις 23 Ιουνίου 2016. Σε κάθε περίπτωση οι πιέσεις που δεχεται η στερλίνα είναι ισχυρές και αναμένεται περαιτέρω πτώση μέχρι και το δημοψήφισμα».

Για να απαντηθεί με ακρίβεια το ερώτημα, σχολίασε ο κ. Δημόπουλος, θα πρέπει να είναι γνωστοί οι όροι με τους οποίους ένα ενδεχόμενο BREXIT θα επέλθει (αν και εφόσον φυσικά το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος το προκρίνει). Επειδή αυτοί οι όροι δεν είναι ακόμη γνωστοί, θα αναλυθούν κάποια βασικά ενδεχόμενα.

Αρνητικά

Συγκεκριμένα, τα αρνητικά για την κυπριακή κτηματαγορά από ένα ενδεχόμενο BREXIT, αναμένεται να επιφέρει σε πρώτη φάση σημαντική πτώση της στερλίνας έναντι του ευρώ, σημείωσε ο κ. Δημόπουλος. Στην περίπτωση αυτή, εξηγώντας ανέφερε ότι θα περιμένει οι Βρετανοί που έχουν ακίνητα στην Κύπρο να προσπαθήσουν να ρευστοποιήσουν τα ακίνητά τους (σε ευρώ) προκειμένου να επωφεληθούν δρώντας ομοιογενή και αποκτώντας αυτό το πρόσφατο κέρδος. Το παραπάνω ωστόσο λόγω και του σημαντικού αριθμού των Βρετανών ιδιοκτητών ακινήτων στην Κύπρο θα δημιουργήσει κατά τόπους υπερπροσφορά ακινήτων και κατ'επέκταση μείωση στις αξίες (ειδικά στις επηρεαζόμενες περιοχές).

Επίσης ο κ. Δημόπουλος σημείωσε ότι θα υπάρξει συρρίκνωση της οικονομίας του Η.Β. και πτώση του ΑΕΠ. Υπογράμμισε δε ότι αναμένεται να μειωθεί η αγοραστική δύναμη των Βρετανών, και όπως συνέβη και στο παρελθόν σε παρόμοιες συν-

θήκες συρρίκνωσης του ΑΕΠ να ελαττώσει το ενδιαφέρον τους για αγορά κατοικίας στην Κύπρο, και ως φυσική επέκταση να μειωθούν οι αξίες ειδικά στις περιοχές που έως σήμερα προτιμούνται από Βρετανούς.

Θετικά

Από την άλλη, ο λέκτορας του Νεάπολης Πάφου σημείωσε και θετικά για την κυπριακή κτηματαγορά. Ο κ. Δημόπουλος δήλωσε πως αν και είναι άγνωστο ακόμη το τι θα επιφέρει ενδεχόμενο BREXIT, μπορεί να επηρεάσει και η έως σήμερα ελεύθερη διακίνηση των Βρετανών εντός Ε.Ε. Στην περίπτωση αυτή, πολλοί Βρετανοί προκειμένου να διατηρήσουν το δικαίωμα να διακινούνται ελεύθερα ίσως επιζητήσουν να αγοράσουν κατοικία για εξασφάλιση άδειας παραμονής, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η προοπτική της εξασφάλισης δια-

Αν επηρεαστεί η ελεύθερη διακίνηση των Βρετανών εντός Ε.Ε. πολλοί ίσως επιζητήσουν να αγοράσουν κατοικία για εξασφάλιση άδειας παραμονής.

βατηρίου για τους πιο ευκατάστατους από αυτούς. Το παραπάνω θα αυξήσει τη ζήτηση για ακίνητα και συνεπακόλουθα και τις αξίες.

Πρόσθετα, το κλίμα εντός της Ε.Ε. είναι ήδη κλονισμένο (περιπτώσεις PiGS - Πορτογαλία, Ιταλία, Ελλάδα Ισπανία), ενώ αξιο αναφοράς είναι και το πρόσφατο δημοψήφισμα των Ολλανδών για την ένωση με την Ουκρανία (είχε βαθύτερες επιπτώσεις με έντονη αμφισβήτηση στην πολιτική της Ε.Ε.) και τωρά το δημοψήφισμα για BREXIT.

Καταληκτικά, ο κ. Δημόπουλος σημείωσε ότι σε αντίθεση με τις προβλέψεις για πτώση της στερλίνας, η έντονη αμφισβήτηση εντός Ε.Ε. ίσως να επηρεάσει θετικά την ισοτιμία ως προ το κοινό νόμισμα και να ισχυροποιήσει τη στερλίνα. Στην περίπτωση αυτή, ο αριθμός των υποψηφίων αγοραστών με προέλευση από το Η.Β. θα αυξηθεί και η αυξημένη ζήτηση θα αποφέρει και αύξηση στις αξίες.

Θα επιφέρει ισχυρό πλήγμα στη βρετανική οικονομία

Από τον διοικητή της Τράπεζας της Αγγλίας (BoE) μέχρι τους επικεφαλής πολυεθνικών εταιρειών, όλοι και περισσότεροι προειδοποιούν ανοικτά ότι ενδεχόμενη έξοδος της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση θα προκαλέσει σημαντικό πλήγμα στην οικονομία της χώρας. Το δημοψήφισμα έχει ήδη προκαλέσει έντονη αβεβαιότητα σχετικά με το μέλλον της βρετανικής οικονομίας, ανάλογη με αυτήν που επικρατούσε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, είπε την Κυριακή ο διοικητής της BoE. Πολλοί επικεφαλής πολυεθνικών εταιρειών παρακολουθούν εμβρόντητοι την εξέλιξη της διαμάχης.

«Θυμάμαι ότι το επίπεδο αβεβαιότητας στις αρχές του 1990 είναι το ίδιο με το επίπεδο αβεβαιότητας που υπάρχει σήμερα στην οικονομία, αυτό είναι ένας από τους λόγους για την επιβράδυνση της τοπικής οικονομίας», δήλωσε την Κυριακή ο κ. Μαρκ Κάρνεϊ, διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, μιλώντας στο BBC. Την προηγούμενη εβδομάδα, ο κ. Κάρνεϊ είχε προειδοποιήσει πως η έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. θα μπορούσε να προκαλέσει ύφεση της οικονομίας, σκόλιο που είχε προκαλέσει την εντονότερη αντίδραση υποστηρικτών του Brexit, οι οποίοι τον κατηγορούν ότι έχει εμπλακεί σε μια διαμάχη που είναι πολιτική. Τόσο το ΔΝΤ όσο και ο ΟΟΣΑ έχουν προειδοποιήσει πως έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. θα έχει πολύ αρνητικές συνέπειες κυρίως για τη Βρετανία και δευτερευόντως για την Ε.Ε. Ο πρώην υπουργός Οικονομικών Νόρμαν Λάμοντ δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ότι ο Κάρνεϊ «θα πρέπει να προσέξει να μην προκαλέσει κρίση», ενώ ένας βουλευτής ζήτησε την παραιτήσή του. «Ηταν μια απίστευτα επικίνδυνη παρέμβαση», είχε συμπληρώσει η υπουργός Ενέργειας Αντρέα Λίντσομ. Ο Ιαν Ντάνκαν Σμιθ, μέχρι πρόποφατα υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, είχε δηλώσει ότι ο διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας θα έπρεπε να έχει εξηγήσει στην Επιτροπή Οικονομικών του Κοινοβουλίου τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών. Ο κ. Κάρνεϊ είπε ότι «είναι υποχρεωμένος να εξηγήσει

στον βρετανικό λαό και στο Κοινοβούλιο» ότι μια εξέλιξη όπως το Brexit θα ανάγκαζε την κεντρική τράπεζα να αλλάξει τα επιτόκια δανεισμού και γενικότερα τη νομισματική της πολιτική. Παρ' όλα αυτά, ο κ. Κάρνεϊ θεώρησε ότι θα ήταν εφάρμοστη απάντηση η υιοθέτηση αρνητικών επιτοκίων στη Βρετανία.

«Η πραγματικότητα είναι ότι η επικράτηση όσον υποστηρίζουν εν έξοδω θα είχε μόνο χαμηνούς στην Βρετανία και σε ολόκληρη την Ευρώπη», προειδοποίησε μιλώντας στους Financial Times ο κ. Κλάους Πέτερ Μούλερ, πρόεδρος της Commerzbank. «Η Ευρώπη αντιπροσωπεύει ήδη πείρα από μισράδες πλευρές, από την οικονομία μέχρι

Προειδοποιήσεις από τον διοικητή της Τράπεζας της Αγγλίας και επικεφαλής πολυεθνικών εταιρειών.

το προφυγικό, κάθε ένα (από αυτά τα μέτωπα) είναι ήδη δύσκολα διαχειρίσιμο», λέει στους FT ο κ. Αντόνιο Μπαραβάε, διευθύνων σύμβουλος της Lavazza. Ο διευθύνων σύμβουλος της Schneider Electric, Ζαν Πασκάλ Τρικουαρ, αφήνει να εννοηθεί ότι η έξοδος θα προκαλούσε μείωση των επενδύσεων στη Βρετανία. Ο δε επικεφαλής της βρετανικής θυγατρικής της Siemens επισήμανε πως το «πραγματικό ζήτημα» είναι οι μελλοντικές επενδύσεις, ιδιαίτερα στην έρευνα και την καινοτομία.

Αλλά στελέχη όπως ο κ. Μορίς Λεβί, επικεφαλής της γαλλικής διαφημιστικής Publicis, αλλά και ο επικεφαλής της ασφαλιστικής Generali αναρωτιούνται σχετικά με το κατά πόσον ήταν σκόπιμη η διεργασία δημοψηφίσματος. «Πρόκειται για κουτί της Πανδώρας που ποτέ δεν θα έπρεπε να είχε ανοιχτεί», τονίζει ο κ. Λεβί και ο κ. Στριβουάν της Generali αναρωτιέται: «Γιατί να ανοχλώσεις την αρκούδα αυτήν τη στιγμή στην παγκόσμια οικονομία».